

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 4 (6)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

4

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Юлдашев Ш.Г. Конвергенция и поляризация развитых и развивающихся стран в эпоху развития искусственного интеллекта.....	8
Mamatov B.S. Foreign investment is an important factor of economic growth.....	15
Raximova K.N. Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya kompaniyasining rivojlanish tendensiyasi.....	22
Karimov Sh.X. Turizmni barqaror rivojlantirishda hududiy boshqaruv omillarining ahamiyati.....	26
Raximov D.Sh. To‘qimachilik sanoatida diversifikatsiya darajasi va iqtisodiy samaradorlik ko‘rsatkichlari tahlili.....	30
Rashidova K. Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing faoliyati samaradorligini oshirish.....	32
Хакимов Д.Р. Процессы, возможности и ограничения экономической интеграции между Республикой Узбекистан и Китайской Народной Республикой.....	37
Olimjanova Sh.O., Eshonqulov I.N. O‘zbekistonda agrar munosabatlarni takomillashtirishda resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish masalalari.....	42
Valikulov Sh.Z. O‘zbekistonda neft-gaz sanoatiga investitsiyalarni jalb qilishning institutsional muammolari va yechimlari.....	48
Ganieva L.S. Bojxona xizmatlari samaradorligini oshirishning nazariy asoslari.....	52
Axrorova N.U. Turizm xizmatlaridan tajriba iqtisodiyotiga o‘tish: evolyutsion tahlil.....	56
Kamilova A.N. Sanoat ishlab chiqarish korxonasida mehnatni normalashtirish menejmentini tashkil etish va takomillashtirish yo‘llari.....	61
Umurzakova Z.S. Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanishni takomillashtirish chora-tadbirlari.....	66
Abdiyeva D.K. Priority directions for improving the national logistics policy in Uzbekistan.....	69
Xalimova N.J. Kreativ turizm: nazariy asoslar va ta’riflar qiyosiy tahlili.....	74
Maxramova N.Y. Strategik menejmentda qadriyatlar zanjiri: raqobatbardoshlikni oshirishning konseptual asoslari.....	78
Zaxirova G., Shavkatova N.O’. O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish masalalari.....	82
Maxmudov H., Muxtarova G., Maxmudov H. Ekologik muommolar va ularning mamlakat iqtisodiyotga ta’siri.....	86
Umurzakova M.N., Gulahmadov Sh.A. Davlat ichki va tashqi qarzlarning ijobiy va salbiy jihatlari tahlili.....	89
Xasanov I.M. O‘zbekistonda mulkchilik munosabatlarning transformatsiyasi: tadbirkorlikni rivojlantirish omili sifatida.....	94
Abdullayev M.G’. Personalni boshqarish tizimining ilmiy-nazariy asoslari va uning korxona samaradorligiga ta’siri.....	101
Адилов Б.Б., Абдуллаева М.К. Ўзбекистонда саноат корхоналарини ривожлантириш, тенденциялари.....	105
Абдуғаниев Ё.Ж. Яшил иқтисодиёт - барқарор ривожланиш мақсадларининг янги парадигмаси сифатида.....	112
Xusanboyeva T.M. Talabalarning iqtisodiy tafakkurini shakllantirishda to‘garaklarning o‘rni va ahamiyati.....	116
Xashimova S.N. O‘zbekiston milliy yashil taksonomiyasi mohiyati va ahamiyati.....	120
Mitillayev I.T. Tijorat banklarida kredit risklarini baholashda zamonaviy scoring modellari va ularning samaradorligini oshirish yo‘llari.....	124
Бобоқулова М.Ғ. Инвестиция муҳити ва Ўзбекистондаги инвестиция жараёнларининг динамикаси.....	127
Bekberganova M.R. “O‘zbekistonda sug‘urta kompaniyalari tushumlarining ekonometrik tahlili”.....	134
Рахимова М.Ш. Модернизация системы социальной защиты.....	138
Oqboyev A.R. Tadbirkorlik subyektlari eksport salohiyatini xalqaro standartlar asosida oshirish yo‘llari....	142
Djumanova R.F. Aholi turmush sifatini baholashning metodologik yondoshuvlari.....	147
Mamatov B.S., Umurzakova M.N. Davlat tibbiy sug‘urta tizimida bepul xizmatlar, reimbursasiya va foydalanish shartlari.....	154
Ешимбетов У.Х. Қишлоқ хўжалигини ҳудудий ташкил этиш ва иқтисослаштиришнинг илмий асослари.....	158
Xodjaeva F.K. Sanoat ishlab chiqarishini tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish....	167
Yusupova M. Hududlarda ayollar va yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishda institutsional qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	171
Abduxalilov B.Z. O‘zbekistonda IT provayderlar xizmatlari raqobatbardoshligini oshirish: huquqiy va institutsional asoslar.....	175
Abdisamatov A.A. Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	178

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

Abdusalomov I.J. Korxonalarda chiqindilarni boshqarish tizimini takomillashtirish va uning moliyaviy natijalarga ta'siri.....	182
Amirov L.F., Sokhibjonova S.S. Directions for increasing agricultural product exports in the context of a green economy.....	185
Boltaxo'jayeva I.O'. Ways to improve the enterprise management system based on modern management models.....	191
Dehqonov U.M., Sativaldiyeva G. Korxonalarda bo'nak to'lovlari hisobining moliyaviy hisobotga ta'siri va ularni optimallashtirish bo'yicha tahliliy yondashuvlar.....	195
Isoqova M.A. O'zbekistonda yashil energiyadan foydalangan holda kichik biznesni rivojlantirishning institutsional va moliyaviy mexanizmlari.....	199
Mamadaliyev B., Teshaboyev J. Korxonalarda mehnatga haq to'lash hisobini avtomatlashtirish va audit samaradorligini oshirish yo'llari.....	202
Poziljonov M., Teshaboyev X. Davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish va ulardan foydalanish samaradorligini oshirish.....	206
Rustamova F.A. Qishloq hududlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlarning roli.....	209
Tursunboyev Q.O. Transport xizmatlari ko'rsatish sohasida kichik tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning xorijiy tajribalari.....	213
Umarov T.S. Hududlarda qurilish korxonalarini faoliyatini samarali tashkil etishni ekonometrik modellash va prognozlash.....	216
Xo'jaliyev A.O., Avilov N. Moliyaviy natijalar hisobi va auditda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi.....	220
Xomidov T.T., Arziboyeva R.S. Bank aktivlarining tarkibi va ularni boshqarish omillari.....	223
Xusainov M. Sanoat korxonalarida mahsulot tannaxsini kalkulyatsiya qilish tizimini takomillashtirishning metodologik asoslari va audit mexanizmlarini rivojlantirish.....	227
Begaliyeva M.A., Egamshukurova N.R. Jahon savdo tizimi va milliy iqtisodiyot uchun uning ahamiyati..	231
Gulimboyev S.I. Korxonalarda moliyaviy resurslar taqsimotining zamonaviy usullari.....	235
Ibodov J.Q. Moliyaviy tizimning xizmatlar sohalari va bo'g'inlari.....	239
Jumabayeva K.B. Xalqaro pensiya tizimi modellari va ularning mintaqaviy tamoyillari.....	243
Khusanova Z.R., Yo'ldasheva Z.U. Global trends in the development of international tourism services....	249
Sadullayev M.D. Sanoat korxonalari innovatsion faoliyatini boshqarish.....	252
Tilabov N.T. Davlat qarz siyosatini samarali boshqarish strategiyasini takomillashtirish.....	256
Toshtemirov Y.N. O'zbekistonda logistik faoliyatni rivojlantirishning hozirgi darajasi.....	264
Toshtemirova Z.M. Mahalla institutining iqtisodiy integratsiya jarayonlaridagi strategik ahamiyati.....	268
Uralov E.O. Surxondaryo viloyati xududida sanoatni shakllanishi va rivojlanishi.....	273
Xursanova F.Sh. Budjetlararo munosabatlarning iqtisodiy mazmuni.....	278
Yuldasheva G.A. Investitsion qarorlarni kabul qilishda moliyaviy tahlilning ahamiyati va roli	282
Абдуллаева Р. Тadbirkorlikning zamonaviy kuryentlari.....	287
Юлдашев А. Фаргона вилояти маҳаллаларида инвестиция фаоллигини оширишнинг институционал асослари	292
Abdumalikova Z., Razakova B.S. O'zbekiston sug'urta bozorini moliyaviy texnologiyalar (insurtech) asosida rivojlantirish: imkoniyatlar va yo'nalishlar.....	294
Azimov B.F. Milliy innovatsion tizimni boshqarishda tashkiliy-institutsional va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlarning roli.....	300
Begaliyeva M.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta'lim tizimida sifat menejmentini samarali joriy etishning ahamiyati.....	304
Dawletmuratov A.M. Xizmatlar bozorini rivojlantirish orqali bandlikni oshirish va daromadlarni ko'paytirish mexanizmlari.....	308
Karimova L.S., Jabborov A.A. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot: holati, muammolar va rivojlanish istiqbollari.....	313
Maxmudov F.U. Oliy ta'lim muassasalarida moslashuvchan marketing strategiyalarini ishlab chiqish mexanizmlari.....	319
Navruz-zoda L.B. Kichik biznes subyektlarining kadrlar salohiyati va bilim infratuzilmasiga bo'lgan talablari: Buxoro viloyati misolida.....	323
Nishonboyev D.E., Abdumalikov S.T. Chorvachilik tarmog'ini innovatsion boshqaruv asosida rivojlantirish istiqbollari.....	327

Nurmirezayeva N.R. Valyuta kursi o‘zgarishining eksport-importga ta’siri: O‘zbekiston misolida amaliy baholash.....	331
Rahimov A.M. Hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishda qayta ishlash sanoatini rivojlantirishning samarali mexanizmlarini takomillashtirish.....	335
Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini baholashning xalqaro tajribasi va uni joriy etish.....	339
Ravshanova M.M. Hududiy iqtisodiy salohiyatni baholashda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish va ularning elektron tijorat tizimidagi o‘rni.....	343
Ro‘ziboyeva M. O‘zbekistonda ishchi kuchi migratsiyasi va iqtisodiy o‘sish darajasining o‘zgarish dinamikasi.....	347
Saidova F.K., O‘rozov Sh. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat (CSR) va yashil iqtisodiyot: logistika sektorida boshqaruv strategiyalari.....	350
Sultonov S.N. Hududlarda klasterlarini investitsion - innovatsion rivojlantirish istiqbollari (Qashqadaryo viloyati misolida).....	354
Sultonova D.U. Korxona iqtisodiyotida resurslarni boshqarishning raqamli-integratsiyalashgan modelini takomillashtirish.....	358
To‘raxojayev H.H., Hoshimov P.Z. Islomiy banklarning ishlash tamoyili va islom moliya tizimining O‘zbekiston iqtisodiyotiga tadbiqu.....	362
Tursunova N.U. Bridging the innovation gap: development-focused entrepreneurship support and international intermediaries.....	368
Акрамова Г.А. «Роль женщин-ученых в совершенствовании механизмов коммерциализации ремесленных услуг Узбекистана в условиях цифровой экономики».....	374
Болтаев Ж.А. Трансформация банковского сектора в условиях цифровизации мировой экономики..	379
Жунайдуллаев М.А. Жанубий Кореяда рақамли таълим технологиялари орқали индивидуал спортчиларини тайёрлаш тизимини бошқаришнинг миллий хусусиятлари.....	384
Митрушова М.Л. Интеллектуальный капитал как ключевой фактор инновационного развития предприятия.....	388
Муродов О.У. Барқарор ривожланиш тушунчаси ва унинг иқтисодий, ижтимоий ҳамда экологик мезонлари.....	392
Саидова Г., Ибрагимова К., Қурбонов А. Рақамли трансформация шароитида енгил саноат корхоналари маҳсулотларининг халқаро рақобатбардошлигини ошириш стратегиялари.....	396
Sarkarov S.Z. O‘zbekistonda qurilish sohasining texnologik bisqichlar kesimida rivojlanishi.....	401
Minojiddinova N.M. Aksiyadorlik jamiyati korxonalarida xodimlarni samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish istiqbollari.....	406
Ruzmetova I.Y. Xorazm viloyati iqtisodiyotida kichik biznesning o‘rni.....	410
Qudratov D., Ismoilov A. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning tarmoqlar rivojidadagi o‘rni.....	414
Qodirov H.D. Soliq ma’muriyatchiligini takomillashtirish orqali davlat byudjeti daromadlarini barqaror oshirish yo‘llari.....	417
Kinjayev K.N. Banklarda kreditlar tasnifini yaxshilash orqali rentabellikni ta’minlash yo‘llari.....	421
Макушина А.Ю. Государственная поддержка экспортного потенциала субъектов малого предпринимательства в Республике Узбекистан.....	424
Rejapov X.X., Oxunjonova K.K. Ixtisoslashtirilgan savdo majmualarini moliyaviy resurslarini shakllantirish va ishlatish yo‘nalishlari – Bek Baraka savdo majmuasi misolida.....	430
Махкамова Н.С. Роль государственно-частных партнерств (ГЧП) в продвижении устойчивого развития	434
Avilov N., Muhammadova G. Korxonalarda materiallar harakatining auditi va iqtisodiy tahlili.....	441
Abdullayeva R.G., Raxmonova I.S. O‘zbekiston qishloq hududlarida bandlikni ta’minlash holati va rivojlanish tendensiyalari.....	444
Yusupova M.B. Ustama ishlab chiqarish xarajatlarini taqsimlashning ABC usuli.....	447
Toshpo‘latov M.A. Ta’lim loyihalarida moliyaviy mablag‘lardan samarali foydalanishning xususiyatlari...	452
Hamidova Sh., Ahmadaliyeva H. Kapital qo‘yilmalarning samaradorlik tahlili.....	458
Хамракулов С.М. Собственный капитал в функционировании экономических субъектов Республики Узбекистан.....	461
Zayavitdinova N.M. Raqamli platformalar asosida xizmat ko‘rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	465
Turg‘unov T.S. O‘zbekistonda aholi turmush darajasini statistik taxlil qilishning ahamiyati.....	469
Ботирова З.Қ. Рақамли иқтисодиёт шароитида даромадларни бошқаришнинг хусусиятлари....	475
Бегимова Н.К. Меҳнат бозорида гендер тафовутларининг келиб чиқиш сабаблари.....	481

2. Marpaung S.A., Siagian H.L., Manalu H.M. *The Effect of Operational Audit and Internal Control on Raw Material Inventory Management*. Jurnal Ilmiah Akuntansi Kesatuan, Vol. 12, No. 1, Bandung (Indoneziya), 2024, pp. 135–146.
3. Xushvaqto F.R. *Tovar-moddiy zahiralari auditi: nazariy asoslari, amaliy yondashuvlar va takomillashtirish imkoniyatlari*. Innovations in Science and Technologies, ilmiy elektron jurnal, Toshkent, 2025.
4. Bilha Saro, Pauline Keitany, Williter Rop. *Inventory Audit and Supply Management: An Evidence of Inventory Control Practices*. East African Journal of Business and Economics, Vol. 4, No. 1, Nakuru (Keniya), 2019–2020.
5. Fatmawati, Nurtang Nurtang, Chaeril Akbar, Masyhuri Masyhuri. *The Role of Inventory Audits in Improving the Effectiveness of Internal Control in Trading Companies*. Journal of Economics, Management, and Accounting, Vol. 1, No. 1, 2025, pp. 304–313.

UDK: 331.5.024.54:338.43 (575.1)

O‘ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARIDA BANDLIKNI TA’MINLASH HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ЗАНЯТОСТИ В СЕЛЬСКИХ РАЙОНАХ УЗБЕКИСТАНА

EMPLOYMENT SITUATION AND DEVELOPMENT TRENDS IN RURAL AREAS OF UZBEKISTAN

Abdullayeva Ra’no Gafurovna,

O‘zbekiston Milliy Universiteti, “Iqtisodiyot fakulteti, “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrası dotsenti.

Raxmonova Ibodat Saynosimovna,

“Iqtisodiyot” ta’lim yo’nalishi 2-kurs magistratura talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekiston qishloq hududlarida bandlikni ta’minlash va rivojlantirish masalalari ilmiy asosda tahlil qilingan. Shuningdek, so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, xususan, hududiy rivojlanish va bandlikni kengaytirishga qaratilgan davlat siyosati asosiy e’tiborga olingan. Maqolada Rural Enterprise Development Project, World Bank, UNESCO va European Union kabi xalqaro hamkorlik loyihalari doirasida amalga oshirilgan ishlar misol sifatida keltirilgan. Qoraqalpog‘iston, Xorazm, Buxoro va Surxondaryo viloyatlaridagi texnik maktab va kollejlarning modernizatsiyalashuvi, amaliy laboratoriyalar va treninglar orqali yoshlar va ayollar bandligini oshirish jarayonlari yoritilgan. Shuningdek, tadbirkorlik subyektlariga ajratilgan moliyaviy va konsalting yordamlarining natijasi, yangi ish o‘rinlarining yaratilishi va mahalliy iqtisodiy faollikning kuchayishi tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: tadbirkorlik, kasb-mahorat, malaka oshirish, rivojlanish tendensiyalari, yoshlar va ayollar bandligi, Rural Enterprise Development Project, agrar sektor, iqtisodiy diversifikatsiya, qishloq xo‘jaligi texnikasi.

В данной статье научно проанализированы вопросы обеспечения и развития занятости в сельских районах Узбекистана. Основное внимание уделено проводимым в последние годы социально-экономическим реформам, в частности государственной политике, направленной на региональное развитие и расширение занятости. В статье приведены примеры деятельности международных проектов, таких как Rural Enterprise Development Project, World Bank, UNESCO и European Union. Рассмотрены процессы модернизации технических училищ и

колледжей в Республике Каракалпакстан, Хорезмской, Бухарской и Сурхандарьинской областях, создание практических лабораторий и проведение тренингов, направленных на повышение занятости молодежи и женщин. Также проанализированы результаты предоставления финансовой и консультационной поддержки субъектам предпринимательства, создание новых рабочих мест и усиление местной экономической активности.

Ключевые слова: предпринимательство, профессиональные навыки, повышение квалификации, тенденции развития, занятость молодежи и женщин, Rural Enterprise Development Project, аграрный сектор, экономическая диверсификация, сельскохозяйственная техника.

This article provides a scientific analysis of employment provision and development in rural areas of Uzbekistan. Special attention is given to recent socio-economic reforms, particularly the state policy aimed at regional development and expanding employment opportunities. The article presents examples of initiatives under international cooperation projects such as the Rural Enterprise Development Project, World Bank, UNESCO, and the European Union. It highlights the modernization of technical schools and colleges in the Republic of Karakalpakstan, Khorezm, Bukhara, and Surkhandarya regions, the establishment of practical laboratories, and training programs aimed at increasing employment among youth and women. The study also analyzes the impact of financial and consulting support to entrepreneurial entities, the creation of new jobs, and the enhancement of local economic activity.

Keywords: entrepreneurship, vocational skills, skill development, development trends, youth and women employment, Rural Enterprise Development Project, agrarian sector, economic diversification, agricultural machinery.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar doirasida hududiy rivojlanish va bandlik masalasi ustuvor yo‘nalishlardan biriga aylandi. Aholining sezilarli qismi qishloq joylarda istiqomat qilishi mazkur hududlarda barqaror va samarali bandlikni ta‘minlashni davlat siyosatining muhim vazifalaridan biri sifatida belgilaydi. Qishloq hududlarida mehnat resurslaridan oqilona foydalanish nafaqat iqtisodiy o‘lishni rag‘batlantiradi, balki kambag‘allikni qisqartirish, ijtimoiy tenglikni mustahkamlash va migratsiya oqimlarini tartibga solishda ham muhim omil hisoblanadi. An‘anaviy ravishda qishloq joylarda bandlik asosan agrar sektor bilan bog‘liq bo‘lib kelgan. Biroq bozor iqtisodiyotiga bosqichma-bosqich o‘tish, mulkchilik shakllarining xilma-xillashuvi hamda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishi natijasida bandlik tarkibida muayyan o‘zgarishlar kuzatildi. Xizmat ko‘rsatish sohasi, qayta ishlash sanoati, oilaviy tadbirkorlik va kasanachilik faoliyatining kengayishi qishloq hududlarida yangi ish o‘rinlarini yaratish imkoniyatini berdi. Zamonaviy iqtisodiy yondashuvlarga ko‘ra, barqaror bandlikni ta‘minlash qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish, iqtisodiyotni diversifikatsiya etish hamda inson kapitalini rivojlantirish bilan chambarchas bog‘liqdir. Xalqaro tajriba, jumladan, World Bank va International Labour Organization tavsiyalarida ham qishloq hududlarida bandlikni kengaytirishning asosiy yo‘li sifatida iqtisodiy faoliyat turlarini ko‘paytirish va mehnat bozorini institutsional jihatdan mustahkamlash zarurligi ta‘kidlanadi [1]. Mazkur maqolaning maqsadi O‘zbekiston qishloq hududlarida bandlikni ta‘minlashning hozirgi holatini tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash hamda rivojlanish tendensiyalarini ilmiy asosda yoritishdan iborat. Shuningdek, qishloq joylarda samarali va barqaror bandlikni shakllantirish bo‘yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqish ko‘zda tutiladi.

O‘zbekiston qishloq hududlarida bandlikni ta‘minlashning muhim yo‘nalishlaridan biri tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish va mahalliy iqtisodiy tashabbuslarni qo‘llab-quvvatlashga qaratildi. Qishloq joylarda an‘anaviy ravishda agrar sektor ustunlik qilgan bo‘lsa-da, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish zarurati kichik va o‘rta biznesni rivojlantirishni ustuvor vazifaga aylantirdi. Shu maqsadda xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikda bir qator loyihalar amalga oshirildi. Xususan, World Bank ko‘magida amalga oshirilgan Rural Enterprise Development Project qishloq

hududlarda tadbirkorlikni rivojlantirish, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatini kengaytirish va yangi ish o‘rinlari yaratishga qaratilgan muhim tashabbuslardan biri hisoblanadi. Loyiha doirasida tijorat banklari orqali imtiyozli mikrokreditlar ajratish mexanizmi yo‘lga qo‘yildi. Bu kreditlar asosan oilaviy biznes, qayta ishlash, xizmat ko‘rsatish, hunarmandchilik va kichik ishlab chiqarish yo‘nalishlariga yo‘naltirildi. Mazkur dastur orqali 15 mingdan ortiq kichik va o‘rta biznes subyektlariga moliyaviy va konsalting ko‘magining berilishi qishloq iqtisodiyotining faollashuviga xizmat qildi. Kredit bilan bir qatorda, tadbirkorlarga biznes-reja tuzish, marketing strategiyasi ishlab chiqish, moliyaviy boshqaruv va mahsulotni bozorga chiqarish bo‘yicha maslahat xizmatlari ham ko‘rsatildi. Bu esa loyihaning nafaqat moliyaviy, balki institutsional ahamiyatini ham oshirdi. Natijada 12 mingdan ortiq yangi ish o‘rinlari yaratilgani qayd etiladi [2]. Eng muhim jihatlaridan biri shundaki, yaratilgan ish o‘rinlarining sezilarli qismi ayollar va yoshlar hissasiga to‘g‘ri keladi. Qishloq joylarda ayollar bandligini oshirish oilaviy daromadlarni barqarorlashtirish, kambag‘allikni kamaytirish va ijtimoiy faollikni kuchaytirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Loyiha doirasida moliyaviy vositalar bilan birga bozor infratuzilmasini mustahkamlashga ham e‘tibor qaratildi.

Qishloq hududlarida bandlikni kengaytirishning muhim yo‘nalishlaridan biri kasb-mahorat tizimini modernizatsiya qilish va mehnat bozoriga mos malaka berish mexanizmlarini kuchaytirishdan iborat bo‘ldi. Ayniqsa yoshlar va ayollarni iqtisodiy faollikka jalb etish, agrar va suv xo‘jaligi sohaslarida zamonaviy ko‘nikmalarni shakllantirish davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan biriga aylandi. Shu maqsadda 2020- yil 1- sentyabrda UNESCO hamda European Union moliyaviy ko‘magida “Skills Development for Employability in Rural Areas of Uzbekistan” loyihasi ishga tushirildi. Loyihaning umumiy byudjeti 10 million AQSh dollaridan ortiq bo‘lib, asosiy mablag‘ Yevropa Ittifoqi tomonidan ajratilgan. Mazkur tashabbusning asosiy maqsadi – qishloq joylarda yashovchi aholining, ayniqsa yoshlar va ayollarning, zamonaviy kasbiy ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda ularni mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllantirishdir. Loyiha doirasida texnik va kasb-hunar ta‘limi (TVET) tizimi chuqur tahlil qilinib, agrar va irrigatsiya yo‘nalishlari bo‘yicha kompetensiyaga asoslangan yangi o‘quv dasturlari ishlab chiqildi [3]. Qoraqalpog‘iston Respublikasi Qoraovtosh tumanidagi texnik kollej bazasida irrigatsiya va suv xo‘jaligi yo‘nalishlari bo‘yicha amaliy o‘quv laboratoriyalari tashkil etildi. Tinglovchilar suv nasoslari, sug‘orish tizimlari va yer melioratsiyasi bo‘yicha amaliy mashg‘ulotlar olib borildi. Bu hududda suv resurslaridan samarali foydalanish masalasi dolzarb bo‘lgani sababli mazkur yo‘nalish bandlikni oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Xorazm viloyati Qo‘shko‘pir tumanidagi suv resurslari kolleji negizida zamonaviy o‘quv ustaxonalari tashkil qilinib, tomchilatib sug‘orish va intensiv dehqonchilik texnologiyalari bo‘yicha kurslar yo‘lga qo‘yildi. Natijada fermer xo‘jaliklari va agrobiznes subyektlari uchun malakali mutaxassislar tayyorlandi. Buxoro viloyati G‘ijduvon texnik maktabida issiqxona xo‘jaligi, ko‘chat yetishtirish va agrar servis yo‘nalishlarida amaliy kurslar tashkil etildi. Bu hududda kichik issiqxona loyihalarini yo‘lga qo‘ygan yoshlar va ayollar soni ortdi, natijada oilaviy tadbirkorlik rivojlandi. Surxondaryo viloyati Kizirik tumanidagi texnik maktabda esa qishloq xo‘jaligi texnikasi, chorvachilik va servis xizmatlari bo‘yicha malaka oshirish dasturlari joriy etildi. Tinglovchilar zamonaviy texnika bilan ishlash, agroservis xizmatlarini ko‘rsatish bo‘yicha amaliy ko‘nikmalarni egalladi.

2022-2024- yillarda Buxoro, Surxondaryo, Xorazm va Qoraqalpog‘iston hududlaridagi bir qator texnik maktab va kollejlarda modernizatsiya qilinib, zamonaviy o‘quv-uskunalar bilan jihozlandi. U yerda issiqxona xo‘jaligi, suv resurslarini boshqarish, qishloq xo‘jaligi texnikasi, tomchilatib sug‘orish texnologiyalari kabi amaliy yo‘nalishlarda treninglar yo‘lga qo‘yildi. Bu esa ta‘lim jarayonining amaliyotga yaqinlashuvini ta‘minladi. Loyiha doirasida o‘qituvchilar malakasini oshirishga ham alohida e‘tibor qaratildi. Pedagoglar uchun zamonaviy o‘qitish metodikasi, raqamli texnologiyalar va kompetensiyaviy yondashuv asosida treninglar tashkil etildi. Natijada o‘quv jarayonining sifati va samaradorligi oshdi. Shuningdek, 2024-yilga kelib Milliy malaka tizimini takomillashtirish, kasbiy standartlarni yangilash va sifatni kafolatlash mexanizmlarini joriy etish bo‘yicha muhim qadamlar qo‘yildi. Bu tizim ta‘lim mazmunini real mehnat bozori talablari bilan uyg‘unlashtirishga xizmat qiladi. Kasb-mahorat va malaka oshirishga qaratilgan mazkur islohotlar qishloq hududlarida bandlikni sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqadi. Agrar sektorda an‘anaviy

mehnat shakllaridan yuqori samaradorlikka ega, texnologik asoslangan faoliyatga o‘tish jarayoni jadallashmoqda. Bu esa qishloq aholisi daromadlarini oshirish, migratsiya oqimini kamaytirish hamda hududlarning barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta’minlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

O‘zbekiston qishloq hududlarida bandlikni ta’minlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylangan. So‘nggi yillarda tadbirkorlikni rivojlantirish, moliyaviy va konsalting yordamlarini taqdim etish, shuningdek, kasb-mahorat tizimini modernizatsiya qilish orqali qishloq aholisi, ayniqsa ayollar va yoshlar, mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllantirildi. Hududiy misollar shuni ko‘rsatadiki, Buxoro, Surxondaryo, Xorazm va Qoraqalpog‘iston viloyatlarida texnik maktab va kollejlarda modernizatsiya qilinib, agrar servis, irrigatsiya va issiqxona yo‘nalishlarida amaliy kurslar yo‘lga qo‘yilgan. Shu bilan birga, xizmat ko‘rsatish, qayta ishlash va hunarmandchilik tarmoqlarining kengayishi bandlikni diversifikatsiyalashga yordam berdi. Natijada qishloq hududlarida bandlik nafaqat iqtisodiy o‘lish va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish, balki ijtimoiy barqarorlik va hududiy rivojlanishni ta’minlashda muhim omil sifatida xizmat qildi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. European Union. (2023). EU Support to Technical and Vocational Education and Training (TVET) Reform in Uzbekistan. Brussels: European Commission.
2. International Labour Organization. (2022). World Employment and Social Outlook: Trends 2022. Geneva: ILO.
3. UNESCO. (2020). Skills Development for Employability in Rural Areas of Uzbekistan (EU-funded project description). Tashkent: UNESCO Office in Uzbekistan.
4. World Bank. (2013). World Development Report 2013: Jobs. Washington, DC: World Bank.
5. World Bank. (2023). Project Appraisal Document: Uzbekistan – Rural Enterprise Development Project (P168343). Washington, DC: World Bank.

UDK: 657.474.5:658.5

USTAMA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARINI TAQSIMLASHNING ABC USULI

**ABC-МЕТОД РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ НАКЛАДНЫХ
РАСХОДОВ**

ABC METHOD OF ALLOCATING MANUFACTURING OVERHEAD COSTS

Yusupova Malika Botiraliyevna

Andijon davlat texnika instituti professori, iqtisod fanlari nomzodi

Annotatsiya

Mazkur maqolada ishlab chiqarish korxonalarida ustama xarajatlarni hisobga olish va ularni taqsimlashni optimallashtirish masalalari chuqur ilmiy asosda tadqiq etilgan. Tadqiqotning dolzarbligi tobora rivojlanib borayotgan raqobat muhitida xarajatlarni samarali boshqarish va tannarxni hisoblash jarayonini takomillashtirish orqali mahsulot tannarxini pasaytirish dolzarb masala ekanligi bilan izohlanadi.

Tadqiqot jarayonida ustama ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olish, ular yuzasidan ma’lumotlarni shakllantirish hamda ularni taqsimlashning an’anaviy va innovatsion usullari tahlil qilindi. Shuningdek, ABC - Activity-Based Costing usulining mazmun mohiyati to‘liq yoritib berilgan hamda usulni qo‘llashning amaliy ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: ishlab chiqarish xarajatlari, mahsulot tannarxi, asosiy ishlab chiqarish xarajatlari, ustama ishlab chiqarish xarajatlari, ustama ishlab chiqarish xarajatlarini taqsimlash usullari